

torrell (Ag. II, 67): probablement imitat de l'it. *cortegiano* [en forma baix-llatina ja 774], transmès o no per l'oc. *cortesan* [1350], des dels quals va passar també a les altres llengües romàniques, veg. DCEC I, 917a34-50 i n. 4 i 5; *cortesania* [Lab. 1839], potser pres del castellà, on ja es creà a fi S. xv.

+*Cortí*, mot comarcal de Cerdanya, on designa «una cort de porcs i desembarassos», La Cabanassa (1959): «un any de neu, de vent i de fred: les criatures ploraven, el celler era buit, el carner sense carn, l'estable sense vaques, el cortal sense ovelles, el *cortí* sense porc, la bóta sense vi, el calaix sense pa», Ant. Cayrol (JPCerdà, *Cont.*, 79); possiblement extret del femení *cortina*, més antic i d'àrea geogràfica molt més extensa,⁸ i que ja es documenta en escriptures pallareses de 930 (pergamí original) i de 923: «vindimus vobis kasale cum suas kasas et sua superposita et suo orreo et *cortina*», «in paliaribus, in cortis, in *cortinis*», Abadal, *Pallars i Rib.*, n.º 140 i 133, que comenta «les *curtes* són les corts dedicades al bestiar, entre les quals les *cortinas*, encara avui dites *cortines* en el país, especials per als porcs» (p. 55); Bast. Bass., 756-8, n'assenyalen ja dos exs. en docs. de 858 i 895 de l'Urgell i molts més fins a 1044, però és infundada la seva afirmació que es tracta d'un mot exclusiu del Pallars i del comtat d'Urgell.

També a Vallespir i a Ribagorça: *chortina* 'cort de bestiar en un doc. vallespirenc de l'a. 967 (coll. Moreau, B. N. P., cita en l'*Onom. Cat.*, s. v. *Palaldà*), «ipsas casas cum sua superposita et cum sua *coriina* et suo exio et regressio», doc. ribagorçà de c. 1020 (Martín Duque, *Docs. de Ovarra*, 101.7), i segueix per l'Alt Aragó, almenys en toponímia (*Barranc de las Cortinas* prop de Castelló de Sos, mapa Schrader), i en el gascò pirinenc, amb fonètica gascona *courtia*,³⁵ particularment a la toponímia aranesa (*Kurtia* partida de Casau; *Sancius, Petrus i Guillelmus de Sa-cortia*, a. 1313, figuren entre els qui votaren en el plebiscit per retornar a la unió amb Catalunya, en el poble de Mont, l'any 1313, Reglà, p. 430); *Courties*, poble del districte de Miranda del Gers, bearn. *courtie* (Palay, vol. I), i segueix en la toponímia de tot el llenguadocià (dicc. top. de l'Aude i del Cantal; per Sabarthès i Amé), i almenys en un topònim major del Nord llemosí (*La Courtine*, capital de cantó cap a Aubusson, dept. Creuse).

I així també, encara, en la toponímia i vocabulari dialectal del Nord d'Itàlia i del Friül (Prati, *RLiR* XII, 69-70); en lleonès (Bierzo, Salamanca, Cespedita), ja a. 1118, *BHisp.* XVIII, 358, gall. *cortíina*, port. dial. del Nord *cortinha* «campo junto da povoação», «terra de sementeira cercada de parede» («portal de fuera», *PAlc.*), veg. DCEC I, 917b9-22, i mossàrab granadí «portal de fuera», i «portal soterraño» trad. *cortina taht al-árd* (o sigui porxo sota la terra), *PAlc.*, 353a25, 353.4; d'ací probablement el nom de *Cortinada* poble d'Andorra, on *-ada* és sufix de valor col·lectiu. *Cortinell*; *cortinella*.

Cortiella, del ll. vg. *CORTICELLA* 'cort de porcs' (Organyà, *AlcM*), en forma pre-catalana en docs. barcelo-

nesos de 1048 i 1066, Bast.-Bass., 765, n. 7 (però res a veure amb això *Cortiuda* NL pre-romà, o almenys híbrid com ho mostra la terminació); d'ací *Cortiella* llogaret agregat a Porrera (Priorat). *Les Corticelles* (vall afluent de la vall de St. Nicolau, Boí, amb conservació de *-ic* segons la fonètica ribagorçana pre-catalana), *Cortixelles* (Torís, val.), *E. T. C.* II, 149; formació regressiva *cortia* i, amb canvi de sufix, *cortiot*, *cortuada*, *cortiall*, *cortiol* (Osona), aquest canviat també en *cortiol* (Montseny, *AlcM*), i «el *cortiol* on grinyolaven els tocinos» en PBertrana (*Naufres*, 81), del qual no sé si és malentès o variant exacta la forma *cortiral* recollida per Vogel.

Cortil [996] 'clos o espècie de cort d'animals' (cf. gc. girondí *courtou* «parc couvert en chaume; bergerie», Moreau, *La Teste*, s. v.; norm. *cortuil* «jardin» avui i ja en Gouberville, com S. XVI, *ASNSL* CLXX, 309): «ego Gipterus mitto una terra cum suos *cortiles*», a. 996 (Abadal, *Pall. i Ribag.* II, p. 451);⁹ «vindo unum palgerum et medio *cortile* in villa Cerlee», a. 1035 (Martín Duque, *Docs. de Ovarra*, 113.3), «*curtile*» en un pergamí de 1071 (*Cart. de St. Cugat* II, 335); 'corral' a Cerdanya (Orús, *BDC* XIX, 121); *Coma de Cortils* la vall superior més alta dins la serra de Cadí, t. Gósol; mot que representa una base **CORTILE* del ll. vg.; del plural d'aquest, o sigui **CORTILIA* ve del ribag., capcinès i confentí *coriilla* 'cort de porcs' («porteu-lo a la *kurtiŕa*», Els Angles, 1960; la partida de *Les Cortilles* a Bono «se diu així perquè hi ha unes *kurtiŕes* que hi tancaven los porcs», 1957); a Talau m'ensenyen una rocassa «que hi havia una *cortilla* de porcs, que ara en diuen el *Bureu de Tabaco*» (1960); *cortilló* 'cort de bestiar menut' (Ripollès, Lluçanès i Ribagorça).

+*Cortó*, and.: «ces pâturages des hauts sommets, accessibles de juin à septembre, sont désignés sous le nom de *cortons*; ils sont situés dans les très hautes vallées, dans les cirques glaciaires, et localisés surtout dans les terrains granitiques, où l'imperméabilité relative du sol donne lieu à des prairies humides, même pendant la sécheresse --- sur le *cortó*, il n'y a ni habitation ni grange à foin, mais seulement quelques cabanes de pierre et de terre, où les bergers cherchent un abri la nuit et quand il fait mauvais temps --- sur le *cortó*, les animaux couchent toujours en plein air: on ne les parque entre des claies, la nuit, que quand on les a descendus dans les environs d'un *cortal* pour fumer les terres», Marcel Chevalier (*Andorra*, p. 929, pp. 26, 93); Krüger, *Hochpyr.* A, I, 93; a Ràmio (1952) em descrivien els *kurtjóns* com a «herbes reservades que les arrenda l'Ajuntament».

CPT.: *Cortacans* cogn.=*Cort de Cans*, cf. *Viladecans* i anàlegs (que vingui de *Cort a camps* com diu *AlcM* és impossible no sols sintàcticament sinó en l'aspecte fonètic: *-mps* > *-ns* és fenomen recent i exclusivament mallorquí, mai existent en els parlars continentals). *Corsavi* < *Cort Savi* (< *SABINI*).

¹ Que ho fou des de l'origen està completament fora de dubte, per més que ho neguin Bast.-Bass., 763.47, que confonen la realitat lingüística amb les